

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UPA2019/Imm. 38

22. Maj 2020

Sofia Geisler

Kommuninik aaqqissuusseqqinneq nalilertariaqalernera pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallississiaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C. Jerimiassen)

Aqqalu C Jerimiassen oqallississiakkut qaqitannut soqtiginaqisumut qujanaq.

Kommunenik aaqqissuussineq pillugu nalilertariaqalernermik qaqsinermi illoqarfiit kommunellu ataasiakkaat eqqaaneqaraluartut, tamanna oqaaseqaatissatsinni uani qitiutissanngilarput.

Qitiutinniarparput inuit ataasiakkaat sumiluunniit najugaqaraluarunik sunniateqaqataanermikkut inuiaqatigiinni oqartussaaqataanerisa qulakkeertuarnissaat ilutigisaanillu kommunet karsianniit atugassanngortinneqartut, inatsisitigut aalajangersakkat kommuninilu qinikkat siunnerfii naapertorlugit, innuttaasunut annertunerpaamik iluaqtissanngortinneqarnissaat.

2007-imi inimi maani isersimasut aalajangerpaat kommunet 18-it sisamaannangortinneqassasut. Innuttaasunik kiffartuussinerup pitsaanerusup eqaannerusllu pilersinnejarnissaa siunnerfigineqarpoq. Inatsisinik illersorneqarnermik misigisimanerup qaffanneqarnissaa siunertaavoq. Innuttaasut pisortanut saaffiginnittarnerat oqinnerulersikkumaneqarpoq.

Kommunet ikilisinneqarnerat ajortuinnaanngilaq isornartuinnaananilu. Kiffartunneqanermi akit assigiissaarneqanerat arlalitsigut inissinneqarpoq, tamatullu kiffartuunneqaneq assigiaartumik periuseqarluni ingerlanneqaleriartorpoq. Kommunet ikilisarneqareernerata kingorna naliliinermi ingerlanneqartumi tamanna aamma oqariartuutigineqarpoq. Innuttaasut saaffiginnittarneranni perarfissat assigiissarneqarput, taamaasilluni periuutsit assigiaartut – taamaat-tumillu ilisarnartut - sumiikkaluaraanniluunniit pilersinnejarlutik.

Kommunet nutaaliornermikkut aqutseriaatsimik aaqqissuussaanermillu naleqquaanermikkut pilersitsisut arlalinngoriartorput. Sapinngisamik aningaasat – amerliartunngitsut – pitsaanerpaamik innuttaasunut tutsinnejarnissaat inuiaqatigiinnilu sumi tamaniittuni iluaqtissanngortinnissaat pisinnaaqqullugu.

[Kisitsisit]

Isiginngitsuusaaginnaarsinnaanngisagulli kisitsisit takutitaat. Saaffiginnissutsit aatsaat taama amerlatigisut 2019-imi Ombudsmandimut apuunneqarput, taakku amerlanersaat kommunet sullissinerat / aalajangiinerat pillugu naammagittaalliutaallutik. Inuit innarluutillit Oqaaseqartartuannut saaffiginnissutit nalilorsorneqarmata takusinnaavarput taakku amerlanersaat tassaasut inatsisitigut pisinnaatitaaffioreeraluwartut kommunenit naammassisneqartarsimanngitsut pillugit innuttaasut saaffiginnissutaat. Meeqqat pisinnaatitaaffiinik illersuisup ukiumoortumik nalunaarusiarisartagaatigut upernarsaneqarpoq saaffiginnissutsit amerlasuut pisortanit, amerlasuutigullu kommunenit, inatsisit naapertorlugit naammassineqartarsimanngitsut.

Ilinniagaqarsimasut amigaataanerat tusarnartaanngilaq. Sivikitsuinnarmik sulereerlutik ukiup ataatsip ingerlanerani inoqarfimmut allamut nuuttartut tusarnartaanngillat. Qitiusumik naatsorsorneqanngilaq, taamaattumillu malinnaaffigineqarsinnaanani, meeqqat atuarfiini pisortaqtigii qanoq akulikitsigisumik taarsertarnersut. Qitiusumik naatsorsorneqanngilaq vikarit atorlugit meeqqat atuarfianni atuartitsineq isumagineqartarnersoq, taamalu meeqqat atuarfiat pillugu inatsisip siunertaa naapertorlugu meeqqanik atuartitsineq ingerlaneqarnersoq inimi maani imaaliinnarlugu qulakkeersinnaanngilarput.

Inatsisiliat arlallit kommunenut suliassanik tunniussinermi tunngaviusut inimi maani akuerineqartut siunertamik eqquutsitsisoqanngippat malitseqartitsisoqarnissaanik imaqanngillat.

Ineqarnermut oqartussaaffeqarneq kommunenut tunniunniarneqartoq pilersaarutaavoq. Inissianik aserfallatsaaliinissamut 12 milliarder kronit pisari-aqartinneqartut ilisimavarput. Inissiat attartortittakkat iluarsagassarujussuit kommunenit tiguneqarpata aningaasallu malinnaatinneqanngippata - tamatumalu kinguneranik pitsaanngitsumik ineqartitaaneq aqquaarneqassappat - innuttaasut inatsisinik illersorneqartutut misigisimanerat innarlerneqassaaq, innarlerneqareersimanngikkuni.

[Aqqissuusseriaaseq]

Inatsisit inimi maani aalajangiiffigineqartut kommuneniillu atuuttussanganortinneqartut, meeqqat atuarfiinut, meeqquerivinnut, utoqqaat illuinut, allarpassuarnullu tunngaasuteqartut Nunatsinni sumiinnerput apeqquaalluni communalbestyrelselli assigiinngitsunik tallimanik periuseqarluni aqtsinerat pissutaalluni assigiinngissitaartumik atukkanik malitseqartarnera naapertuuppa? Aningaasanik aqtsinermut atugassat systemit kommunet amerlassaat naapertorlugu amerlassusilerneqarnerat naapertuuppa? Ilinniartitsisut assigiinngitsunik neqeroorfigineqarlutik kommunenit pilerngunneqartarnerat naapertuuppa? Kommunemut akileraarutit assigiinngitsuunerat naapertuuppa?

Sumi tamani borgmesterilersunngikkaluarluta imaluunniit pisortarpassuarnik atorfinitsitsinnikkaluarluta innuttaasunut qanumut attaveqarneq akuutinne-qanermillu misigisimatitsineq qanoq nukitorsarsinnaavarput, inoqarfiiit ilaanni najugaqartut missukutaasutut – taamaattumillu sunniuteqaqataanngitsutut – misigisimasinnaanerat annikillisarumallugu akerlianilli demokratiip nukitorsar-neqarnissaa angujumallugu.

Oqanngilagut kommunet atorunnaarsinnejassasut. Tassami innuttaasut qanumut peqatigalugit ingerlatsineq sunniuteqaqataanermik misigisimatitsisoq qulakkeertuartussaavarput, inatsisitigullu inimi maani aalajangiiffingeqartut innuttaaqataasunut assigiinngitsutigut iluaqtissanngorlugit atuuttussangortinneqarnissaat minnerunngitsumik qulakkeerneqartussaalluni.

Aperisoqarsinnaavoq maannakkutut kommunet isikkoqartillugit aaqqissuusseriaaseq aaqqiissutaanersoq pitsaanerpaaq Nunatsinni taamatut isikkulimmik nunaqariaaseqarfiusumut kisiartaalluni naapertuuttoq, imaluunniit allarlu-innarmik aqutseriaatsimik ujartuinissamut piffissaq manna iluatsillugu eqqartuinissaq atussaneripput.

Virusip tunuluuttup nunarsuatsinni ajornartorsiutaanerata ajornartoortipaatigut. Ajoraluartumik aqaguagu qaangernaviaranngilarput. Akiuussutisamik nassaartoqarnissaata tungaanut pissutsit ilisarisimasasagut nalunngisarisimasagullu uterfigeqqinnissaat uatserujussuusinnaavoq.

Aatsaat taama pisariaqartigileraluarpoq nuna tamakkerlugu ineriartortitsinisamut pilersaarut, ukiorpaalunngortuni suliarineqartarsimanngitsoq, imaluunniit manna aqutigalugu saqqummiunneqartarsimanngitsoq. Nuna tamakkerlugu pilersaarut nukitorsagassanik aammalu nukittuumik inisisimasunik suli inerisarneqarsinnaasunik tikkuussisoq siunnerfiliissaaq, kommunenuinnaanngitsoq aamma inimi maani aalajangersaasartunut, nunamik ataatsimut isiginningeq toqqammavigalugu.

Qulakkiigassaaq tassaavoq innuttaasunik kiffartuussineq pitsaanerpaaq, inatsisitigut illersugaasutut innuttaasut misigisimajuarnerat, aammalu innuttaasut pisortanut saaffiginninnerminni pitsaanerpaaamik eqaannerpaamillu kiffartunneqartarnissaat. Tamannalu ingerlaavartumik nalilersorneqarnissaa pingaaruteqaqaaq, Inatsisartunut, Kommunenut, minnerunngitsumillu pineqartunut, tassalu innuttaasunut.

Qujanaq